

НАЦРТ

На основу члана 60. Закона о електронским медијима („Службени гласник РС“ бр. 83/14),

Савет Регулаторног тела за електронске медије, на седници одржаној дана 00.00.0000. године, донео је

П Р А В И Л Н И К **о заштити људских права у области пружања медијских услуга**

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет овог правилника

Члан 1.

Овим правилником ближе се уређују начин испуњавања обавеза пружалаца медијских услуга у вези са поштовањем права на истинито, потпуно и благовремено информисање, достојанства личности, права на приватност, претпоставке невиности и права на правично суђење и слободе мисли, савести и вероисповести.

Обавеза поштовања људских права

Члан 2.

Пружалац медијске услуге је дужан да приликом производње и емитовања програмских садржаја поштује људска права корисника медијских услуга, учесника у програму или лица на које се односи објављена информација, зајемчена Уставом Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 98/06) и потврђеним међународним актима који уређују област људских права.

II. ПРАВО НА ИСТИНИТО, ПОТПУНО И БЛАГОВРЕМЕНО ИНФОРМИСАЊЕ

Општа обавеза

Члан 3.

Пружалац медијске услуге дужан је да обезбеди слободно, истинито, објективно, потпуно и благовремено информисање, а нарочито да вести и програми актуелности истинито и објективно представљају чињенице и догађаје и да подстичу слободно формирање мишљења.

Истинитост и потпуност информисања

Члан 4.

Пружалац медијске услуге је дужан да обезбеди истинитост и потпуност информација, односно веродостојност и потпуност идеја и мишљења које објављује, а посебно у вестима и програмима актуелности.

Пружалац медијске услуге је дужан да, са пажњом примереном околностима, пре објављивања одређене информације која садржи податке о личности, догађају или појави провери њено порекло, истинитост и потпуност.

Када се различита, односно супротстављена мишљења или идеје предочавају јавности у више емисија које, с обзиром на свој садржај, представљају целину, пружалац медијске услуге је дужан:

- 1) да на јасан начин обавести јавност да је реч о серијалу емисија, односно о емисијама које су садржајно повезане;
- 2) да обезбеди да се такве емисије емитују у примереном временском размаку;
- 3) да на крају емисије, која је део серијала од две или више емисија, обавести јавност о времену емитовања следеће емисије и њеној теми;
- 4) да серијал емисија буде емитован у оквиру истог програма, ако пружалац медијске услуге емитује више програма.

Ако информацију преузима из другог медија, пружалац медијске услуге је дужан да наведе назив тог медија.

Ако пружалац медијске услуге уочи да је, услед сопствене или туђе несавесности или због објективних разлога, приликом информисања учинио грешку која је утицала на истинитост и потпуност објављене информације, дужан је да такве последице јавно отклони без одлагања, имајући при том у виду време када је та информација емитована и природу емисије у којој је емитована.

Благовременост информисања

Члан 5.

Пружалац медијске услуге је дужан да информацију од интереса за јавност објави без одлагања, нарочито ако је њено објављивање у интересу националне безбедности, јавне сигурности или економске добробити земље, неопходно ради спречавања нереда или злочина, заштите здравља или заштите права и слобода других.

Објективност информисања

Члан 6.

Приликом информисања јавности пружалац медијске услуге је дужан да обезбеди објективност у свом информисању која је примерена природи информације, области друштвеног живота на који се она односи и природи програмског садржаја у којој се информација објављује, с тим да се највиши степен објективности захтева приликом информисања о питањима која су од интереса за јавност.

Пружалац медијске услуге може у складу са својим уређивачким концептом коментарисати објављену информацију, идеју или мишљење.

У смислу ст. 1. и 2. овог члана пружалац медијске услуге је нарочито дужан да чињенично извештавање јасно одвоји од мишљења или коментара, да се стара да лично уверење уредника или новинара не утиче дискриминаторски на избор теме и начин њеног представљања, да не објављује коментаре увредљиве природе, као и да се суздржи од манипулисања изјавама, саопштењима и сличним садржајима у циљу измене њиховог основног смисла (нпр. малициозне монтаже, злонамерно скраћивање или уклањање кључних делова изјаве и сл.).

Ако између пружаоца медијске услуге и личности, догађаја или појаве на коју се односи информација постоји интересна повезаност, дужан је да такву повезаност посебно означити приликом објављивања информације.

Правило друге стране

Члан 7.

Ако се у програму објављује информација у вези са којом одређено лице има оправдан интерес да се изјасни, а нарочито ако се износе наводи о нестручности, неморалном или незаконитом поступању или је реч о расправи која укључује сукоб, пружалац медијске услуге је дужан да пружи могућност том лицу да одговори на објављену информацију, односно да учествује у расправи на равноправан начин.

У смислу става 1. овог члана, нарочито није дозвољено приказивање једностраних напада на лице, нити вођење дуготрајних или понављаних кампања у вези са појединим лицем без релевантних нових података који би оправдали продужено или поновљено извештавање о истој личности, догађају или појави.

Изузетно, пружалац медијске услуге може објавити информацију из става 1. овог члана без претходног изјашњења лица, ако се односи на питање од нарочитог интереса за јавност, чији значај налаже њено хитно објављивање, с тим да се лицу мора омогућити да одговори чим то околности дозволе.

Неизвршење обавеза из ст. 1 и 3. овог члана не може се оправдати истицањем да је коментар лица објављен у другом програму пружаоца медијске услуге, ако он емитује више програма, или у програму другог пружаоца медијске услуге, односно у другом медију.

Посебне обавезе у вези са вестима и програмима актуелности

Члан 8.

Пружалац медијске услуге може у вестима коментарисати објављену информацију, идеју или мишљење под следећим условима:

- 1) ако је коментар у непосредној вези са информацијом, идејом или мишљењем које је предмет коментарисања;
- 2) ако се коментар емитује непосредно након објављивања информације, идеје или мишљења које је предмет коментарисања.

Спикер или репортер у вестима не може приликом саопштавања информације вербалним или невербалним путем износити свој лични став или став пружаоца медијске услуге.

Водитељ програма актуелности може у току тог програма износити своје мишљење о питању које је тема наведене емисије, али пружалац медијске услуге не сме дозволити да водитељ такву могућност користи како би промовисао своја лична уверења на начин који повређује обавезу пружоца медијске услуге да објективно информисе јавност.

Лице које је функционер у органу јавне власти или функционер или истакнути представник одређене политичке странке, не може бити водитељ, спикер или репортер у вестима, односно програму актуелности.

Ако програм актуелности има дебатни облик, пружалац медијске услуге је дужан да настоји да у таквом програму учествују све релевантне стране које ће омогућити да се питање које је тема свестрано расправи.

Ако програм актуелности подразумева активно учешће публике у студију, пружалац медијске услуге је дужан да обезбеди да публика буде састављена од лица које поседују различито мишљење о питању које је тема тог програма.

Објављивање саопштења за јавност

Члан 9.

Саопштење за јавност органа јавне власти, политичке странке, привредног друштва или друге организације мора бити јасно означено као такво и у случајевима када је његов садржај редакцијски обрађен.

Ако је саопштење за јавност састављено као реакција на неку ранију изјаву или догађај или појаву о коме пружалац медијске услуге није извештавао, он је дужан да приликом објављивања саопштења јасно наведе садржај те изјаве, односно опис тог догађаја или појаве.

Непотврђене или незваничне информације

Члан 10.

Пружалац медијске услуге може објавити информацију која се не може потврдити или чија тачност није поуздано утврђена, ако јасно значи да је реч о незваничној или непотврђеној информацији.

Обавеза означавања из става 1. овог члана односи се и на случајеве када се непотврђене, односно незваничне информације објављују у ударном термину вести (нпр. наслови, вест дана или као прва или најважнија вест и сл.).

Идентификација лица које учествује у програму

Члан 11.

Пружалац медијске услуге је дужан да приликом учествовања одређеног лица у програму означи његово име, занимање или друго својство, ако је то потребно ради правилног разумевања и оцене објективности објављене информације.

Коришћење видео снимка или фотографије

Члан 12.

Ако пружалац медијске услуге приликом објављивања одређене информације користи видео снимак или фотографију одређене личности, догађаја или појаве, дужан је да:

1) обезбеди да видео снимак или фотографија према својој природи и садржају одговарају природи и садржају информације која се објављује;

2) обезбеди да садржај видео снимка или фотографије не доведе у заблуду јавност у погледу личности, догађаја или појаве који су предмет информације или су предмет снимка, односно фотографије;

3) јасно означити када се видео снимак или фотографија користи само ради илустрације објављене информације.

Ако пружалац медијске услуге приликом објављивања одређене информације емитује архивски снимак, дужан је да јасно наведе да је реч о снимку архивске природе и, ако је то потребно за његово правилно разумевање, датум његовог настанка.

Реконструкција догађаја

Члан 13.

Реконструкцијом догађаја, у смислу овог правилника, сматра се драматизовани приказ тока одређеног догађаја, у коме, по правилу, не учествују његови стварни учесници, а који се емитује зато што аутентични снимак догађаја не постоји, није доступан пружаоцу медијске услуге или га с обзиром на његов садржај не би било прикладно емитовати (нпр. реконструкција историјског догађаја или начина извршења злочина).

Пружалац медијске услуге је дужан да јасно наведе извор на основу кога је реконструкција начињена (нпр. историјско дело одређеног аутора, судски списи, написи из медија).

Ако пружалац медијске услуге емитује реконструкцију одређеног догађаја, дужан је да је да јасно означити да није реч о аутентичном снимку догађаја, осим ако то очигледно проистиче из садржаја самог снимка (нпр. ликови носе костиме који припадају другој историјској епохи).

У смислу става 3. овог члана, потребно је да текстуална ознака „Реконструкција догађаја“ или „Драматизација догађаја“ буде присутна у углу екрана током целог трајања реконструкције догађаја.

Означавање поновљеног емитовања и снимка актуелног догађаја

Члан 14.

Пружалац медијске услуге је дужан да посебно означити да је реч о поновљеном емитовању (репризно емитовање) одређеног програмског садржаја, ако изостанак таквог означавања може довести у заблуду јавност у погледу личности, догађаја или појаве на коју се тај програмски садржај, а нарочито ако је реч о програмском садржају у коме се корисници медијске услуге позивају да учествују у програму, односно на интеракцију у вези са програмом (ријалити програми са позивом на гласање, интерактивни квизови и сл.).

У смислу става 1. овог члана, у оквиру аудио-визуелне медијске услуге потребно је да текстуална ознака „Реприза“ буде присутна у углу екрана током целог трајања програмског садржаја, док се у оквиру медијске услуге радија одговарајуће обавештење емитује на почетку програмског садржаја, као и након сваког његовог прекида ради емитовања блока огласних порука или порука ТВ продаје.

Пружалац медијске услуге је дужан да посебно означи снимак актуелног спортског или другог догађаја, тако што се у оквиру аудио-визуелне медијске услуге у углу екрана током његовог целокупног трајања емитује текстуална ознака „Снимак“, а у оквиру медијске услуге радија одговарајуће обавештење емитује се на почетку програмског садржаја, као и након сваког његовог прекида ради емитовања блока огласних порука или порука ТВ продаје.

Информисање јавности посредством објављивања резултата истраживања јавног мњења

Члан 15.

Пружалац медијске услуге је дужан да приликом саопштавања резултата истраживања јавног мњења наведе:

- 1) назив лица које је организовало спровођење истраживања;
- 2) време и начин (метод) спровођења истраживања;
- 3) узорак на коме је истраживање спроведено;
- 4) максималну статистичку грешку;
- 5) на чији захтев је истраживање спроведено (наручилац истраживања).

Пружалац медијске услуге не може представљати као репрезентативне резултате истраживања јавног мњења спроведеног у току програма поводом одређеног питања (радио или ТВ анкета) или резултате пригодне уличне анкете.

У случају спровођења истраживања јавног мњења у току програма поводом одређеног питања, пружалац медијске услуге је дужан да приликом саопштавања резултата тог истраживања наведе укупан број гласова (порука) који су примљени, без обзира на техничку основу њиховог пријема (нпр. телефонска веза, СМС, електронска пошта и сл.).

Информисање о националним, етнички, расним или верским сукобима

Члан 16.

Информације у вези са националним, етничким, расним или верским сукобима емитују се након темељног испитивања чињеница у вези са таквим сукобима и на начин којим се доприноси развоју духа толеранције и не угрожава очување или успостављање реда и мира.

У смислу става 1. овог члана, нарочито није дозвољено у вези са националним, етничким, расним или верским сукобима објављивати информације на сензационалистички начин или на начин којим се повређује забрана говора мржње.

Означавање припадности, оријентације или опредељења одређеног лица

Члан 17.

Пружалац медијске услуге може означити националну, етничку, верску, расну или другу припадност, оријентацију или опредељење лица о коме извештава или лица које учествује у програму, ако су та својства од значаја за правилно разумевање информације која се објављује.

Информисање о трагичним догађајима

Члан 18.

Пружалац медијске услуге је дужан да информације о трагичном догађају објављује без сензационализма и уз поштовање приватности и достојанства жртве таквог догађаја, жртвиних сродника или других жртви блиских лица.

Пружалац медијске услуге не сме на непримерен начин спекулисати о узроку, току и последицама трагичног догађаја, броју жртава трагичног догађаја, њиховом идентитету и њиховом стању након догађаја (нпр. да ли су повређени, преминули, нестали и сл.).

Пружалац медијске услуге може објавити идентитет жртве трагичног догађаја, само ако је претходно на поуздан начин утврдио да је жртва ужа породица (родитељи, брачни друг, деца, брат и сестра) обавештена о томе, осим ако је објављивање такве информације од интереса за јавност.

Пружалац медијске услуге не сме излагати притиску жртву, жртвине сроднике или друга жртви блиска лица да дају изјаву у вези са трагичним догађајем.

Пружалац медијске услуге је дужан да настоји да у емисији, која се бави трагичним догађајем који више није актуелан (нпр. емисија у којој се разматрају чињенице у вези са трагичним догађајем, драматизована реконструкција трагичног догађаја и сл.), такав догађај представи јавности на начин који код жртве и њених сродника или других блиски лица неће изазвати непотребну патњу.

Објављивање саопштења хитне природе

Члан 19.

Пружалац медијске услуге је дужан да у свом програму без одлагања и о свом трошку објави јавно саопштење органа јавне власти хитне природе, којим се јавност обавештава о постојању угрожености живота, здравља, безбедности или имовине.

Пружалац медијске услуге је дужан да јавно саопштење из става 1. овог члана објави на начин који код јавности неће изазвати непотребну забринутост или панику.

III. ПОШТОВАЊЕ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

Општа обавеза

Члан 20.

Пружалац медијске услуге је дужан да медијску услугу пружа на начин којим се поштује достојанство личности корисника медијске услуге, учесника у програму и лица на које се објављена информација односи.

Забрана објављивања програмских садржаја којима се повређује људско достојанство

Члан 21.

Пружалац медијске услуге не сме објављивати програмске садржаје у којима се приказују насиље, наркоманија, понижавајуће поступање, мучење или друго нечовечно поступање према људском бићу на начин којим се такво поступање подстиче, велича, оправдава, умањује му се значај или се приказује на други начин којим се повређује људско достојанство.

Пружалац медијске услуге не сме приликом приказивања стварних догађаја нарушавати људско достојанство, нарочито приказујући оболело лице или жртву насиља или трагичног догађаја која умире или је изложена озбиљној физичкој или менталној патњи.

Приликом оцене постајања повреде обавеза из ст. 1. и 2. овог члана, узима се у обзир да ли за емитовање програмског садржаја постоји програмско или уметничко оправдање (нпр. образовни програмски садржај, документрани или играни филм).

Поштовање достојанства личности учесника у програму

Члан 22.

Пружалац медијске услуге мора поштовати достојанство личности учесника у програму, а нарочито није дозвољено омаловажавати га, поступати према њему на дискриминаторски, нечовечан или понижавајући начин или му неоправдано ускратити учешће у програму.

Ако је одређено лице пристало да учествује у програму уз обезбеђење заштите његовог идентитета, морају се предузети све неопходне мере како би се обезбедила његова анонимност (нпр. маскирана или замагљена слика и модулирани тон или коришћење гласа другог лица, изостављање података који би непосредно или посредно могли указати на идентитет, коришћење глуме и сл.), при чему посебно мора водити рачуна о неопходном степену анонимности (нпр. да ли је неопходно да идентитет остане сакривен само од опште јавности или и од његове породице или пријатеља).

Корисници медијске услуге морају бити јасно обавештени да се ради заштите идентитета одређеног лица користи глума или глас другог лица.

Пружалац медијске услуге може ускратити одређеном лицу започето учествовање у програму, ако се оно понаша насилно или непристојно, позива на извршење кривичног дела, користи говор мржње, вређа друге учеснике у програму или представника пружаоца медијске услуге или не поштује услове под којима уговорено његово учешће у програму.

Ако у програму учествује лице које је тешко оболело, има сметње у менталном развоју, изражену телесну ману или инвалидитет, није дозвољено односити се према њему са сажаљењем или са намером да се код јавности изазове осећање сажаљења, због тога што оно има наведена својства.

Општа забрана злоупотребе лаковерности

Члан 23.

Пружалац медијске услуге не сме злоупотребити лаковерност учесника у програму или корисника медијске услуге, при чему ће нарочито водити рачуна о интересима лица које је тешко оболело, има ментално обољење или сметње у менталном развоју или је преживело трауму као жртва насиља или трагичног догађаја.

Забрана злоупотребе лаковерности у вези са програмским садржајима
који се односе на паранормалне појаве

Члан 24.

Програмски садржај који се односи на магију, прорицање судбине, тумачење хороскопа или другу сличну појаву, било да укључује приказивање те појаве или расправу о њој, мора то чинити на стручан и објективан начин, нарочито поређењем научних и ваннаучних претпоставки у вези са том појавом, осим ако се таква појава приказује или описује у уметничком или забавном контексту.

Забрањено је програмски садржај из става 1. овог члана емитовати ради прибављања имовинске или неимовинске користи (нпр. угледа код јавности како би користила услуге лица које наводно поседује паранормалне способности).

Забрањено је у програмском садржају из става 1. овог злоупотребити лаковерност учесника у програму или корисника медијске услуге, давати им савете којима би они требало да се воде у вези са својим или туђим понашањем (нпр. финансије, здравље, запослење, међуљудски односи), подстицати их на штетно понашање или им наводно предсказивати будућност, без обзира на то да ли се то чини ради прибављања имовинске или неимовинске користи.

Став 1. овог члана не примењује се на верске програмске садржаје.

Забрана злоупотребе лаковерности у вези са посебно
тарифираним услугама

Члан 25.

Ако се корисници медијске услуге позивају да учествују у програму, посредством посебно тарифираних услуга електронске комуникационе мреже (нпр. посебно тарифирани број телефона), ради изражавања свог мишљења, давања предлога, гласања или друге комуникације у вези са програмом, на јасан и истинит начин морају се објавити следећи подаци:

- 1) укупан износ посебне тарифе (нпр. цена успостављања позива, цена позива по јединици времена, цена слања СМС-а) и износ пореза који корисник услуге плаћа на тај износ тарифе;
- 2) да ли коришћење посебно тарифиране услуге гарантује учешће у програму;
- 3) начин наплате цене коришћења посебно тарифиране услуге (нпр. да ли се она наплаћује одмах по започетом коришћењу посебно тарифиране услуге или тек по укључењу у програм).

У оквиру аудио-визуелне медијске услуге подаци из става 1. овог члана морају бити јасно видљиви све док је на екрану присутан и број за коришћење посебно тарифиране услуге, с тим што се за њихово навођење морају користити знаци идентичне боје, величине и видљивости који се користе за навођење броја, док се приликом њиховог усменог саопштавања они морају саопштити одмах по објављивању броја за коришћење посебно тарифиране услуге.

У оквиру медијске услуге радија подаци из става 1. овог члана саопштавају се одмах по објављивању броја за коришћење посебно тарифиране услуге.

Поштовање достојанства личности лица на које се
односи објављена информација

Члан 26.

Пружалац медијске услуге дужан је да поштује достојанство личности (част, углед или пијетет) лица на које се односи информација коју објављује.

Изузетно од става 1. овог члана, пружалац медијске услуге може објавити информацију којом се повређује част, углед или пијетет лица на које се она односи ако интерес за њено објављивање претеже над интересом заштите достојанства његове личности, а нарочито ако се тиме доприноси јавној расправи о појави, догађају или личности на коју се информација односи.

Приликом информисања о насиљу или трагичном догађају пружалац медијске услуге је дужан да то чини на начин којим се неће повредити достојанство личности жртве насиља или трагичног догађаја или њој блиског лица, а нарочито на начин којим се она неће изложити поновној патњи.

У случају из става 3. овог члана, није дозвољено приказати жртву насиља или трагичног догађаја која умире или је изложена озбиљној физичкој или менталној патњи, осим ако јавност има оправдан интерес да прими такву информацију.

Карикатурално, сатирично, колажно и друго слично приказивање лица, не сматра се повредом достојанства личности.

Право на аутентичност

Члан 27.

Пружалац медијске услуге може објавити информацију којом се лице приказује у лажном светлу приписивањем особина или својстава које оно нема, односно одрицањем особина или својстава које има, само ако интерес за објављивање информације претеже над интересом заштите права на аутентичност тог лица, а нарочито ако се тиме доприноси јавној расправи о појави, догађају или личности на коју се информација односи.

Карикатурално, сатирично, колажно и друго слично приказивање лица, не сматра се повредом права на аутентичност.

Забрана говора мржње

Члан 28.

Пружалац медијске услуге не сме објавити програмски садржај који садржи информације којима се подстиче, на отворен или прикривен начин, дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица због њихове расе, боје коже, предака, држављанства, националне припадности, језика, верских или политичких убеђења, пола, родног идентитета, сексуалне оријентације, имовног стања, рођења, генетских особености, здравственог стања, инвалидитета, брачног и породичног статуса, осуђиваности, старосне доби, изгледа, чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама и других стварних, односно претпостављених личних својстава.

Пружалац медијске услуге не сме објавити садржаје којим се дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица из става 1. овог члана величају, оправдавају или им се умањује значај.

Забране из ст. 1 и 2. овог члана примењују се без обзира на то да ли је објављивањем програмског садржаја учињено кривично дело.

Приликом оцене да ли одређени програмски садржај поседује обележја из ст. 1. и 2. овог члана нарочито се узимају у обзир природа и циљ тог програмског садржаја, актуелно друштвено-политичко стање у домаћем или међународном окружењу, актуелно јавно мњење, као и претходни догађаји који су од значаја за догађај, појаву или личност на које се садржај односи.

Забране из ст. 1. и 2. овог члана не утичу на право пружаоца медијске услуге:

- 1) да објави информацију која је део објективног новинарског извештаја, без намере да подстиче на дискриминацију, мржњу или насиље против лица или групе лица, или
- 2) да објави информацију са намером да критички укаже на дискриминацију, мржњу или насиље против лица или групе лица или на појаве које представљају или могу да представљају подстицање на такво понашање.

IV. ПРАВО НА ПРИВАТНОСТ

Члан 29.

Пружалац медијске услуге не може објавити информацију из приватног живота, односно лични запис (писмо, дневник, забелешка, дигитални запис и сл.), запис лика (фотографски, цртани, филмски, видео, дигитални и сл.) и запис гласа (магнетофонски, грамофонски, дигитални и сл.), без пристанка лица чијег се приватног живота информација тиче, односно лица чије речи, лик односно глас садржи, ако се при објављивању може закључити које је то лице.

Пристанак дат за једно објављивање, за одређени начин објављивања, односно за објављивање у одређеном циљу не сматра се пристанком за поновљено објављивање, за објављивање на други начин, односно за објављивање за друге циљеве.

Ако је лице из става 1. овог члана умрло, пристанак може дати друго лице, у смислу одредаба члана 81. Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС“ бр. 83/14).

Информација из приватног живота, односно лични запис може се изузетно објавити без пристанка лица из ст. 1. и 3. овог члана, ако у конкретном случају интерес јавности да се упозна са информацијом, односно записом претеже у односу на интерес да се спречи објављивање, у смислу одредаба члана 82. Закона о јавном информисању и медијима.

Пружалац медијске услуге може објавити информацију која се односи на одређено физичко лице (нпр. име и презиме, адресу становања, број телефона, електронску адресу и сл.) само уз испуњеност услова из ст. 1 – 4. овог члана.

Ако је пружалац медијске услуге повредио обавезе из ст. 1 – 5. овог члана, он се не може позивати на то да су информација или запис претходно већ били постали познати јавности тако што су јој учињени доступним путем другог медија или на неки други начин.

V. ПРЕТПОСТАВКА НЕВИНОСТИ И ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Претпоставка невиности

Члан 30.

Пружалац медијске услуге не може означити учиниоцем кривичног дела лице против кога је покренут кривични поступак или у односу на које су предузете радње које претходе кривичном поступку (нпр. хапшење, саслушање ухапшеног, задржавање осумњиченог), пре правоснажне одлуке суда којом се утврђује његова одговорност.

Пружалац медијске услуге је дужан да поштује претпоставку невиности, без обзира на то да ли ту претпоставку поштује орган јавне власти, односно медиј чије саопштење, односно информацију преноси.

Очување ауторитета и непристрасности суда

Члан 31.

Није дозвољено у току трајања кривичног поступка износити идеје, информације или мишљења којима се предвиђа исход тог поступка или којима се оцењује процесна вредност доказа, који су изведени или треба да буду изведени у том поступку, на начин на који је могуће утицати на исход кривичног поступка.

Забрана из става 1. овог члана има за циљ да спречи да се, намерним или ненамерним, притиском на суд окривљеном ускрати право на правично и непристрасно суђење, али не и да утиче на слободу пружаоца медијске услуге да износи идеје, информације или мишљења о раду судова и других правосудних органа.

Издвојени записници

Члан 32.

Ако пружалац медијске услуге објављује садржај записника у погледу кога је донета правоснажна судска одлука о издвајању, дужан је да претходно нагласи да се доказ у вези са којим је састављен тај записник није могао користити у кривичном поступку, односно да се на њему није могла засновати одлука у том поступку.

Означавање учесника у поступку

Члан 33.

Ако поводом одређеног кривичног поступка у програму учествује лице које има или је имало процесну улогу у том поступку (нпр. судија, јавни тужилац, окривљени, бранилац, оштећени, сведок, вештак) или лице које је на други начин повезано са учесником у том поступку (нпр. крвни сродник или брачни друг окривљеног или оштећеног), пружалац медијске услуге је дужан да то јасно означи.

Примена на информисање о другим казним делима и поступцима

Члан 34.

Одредбе чл. 30 – 33. овог правилника сходно се примењују на информисање о учињеним прекршајима или привредним преступима, као и прекршајним поступцима и поступцима за привредне преступе.

VI. СЛОБОДА МИСЛИ, САВЕСТИ И ВЕРОИСПОВЕСТИ

Поштовање равноправности цркава
и верских заједница

Члан 35.

Пружалац медијске услуге је дужан да приликом емитовања програмских садржаја који се односе на верска питања поштује слободу вероисповести грађана и равноправност цркава и верских заједница, које су зајемчене одредбама чл. 43. став 1. и 44. став 1. Устава Републике Србије и чл. 1. и 4. Закона о црквама и верским заједницама („Службени гласник РС“ бр. 36/06).

У смислу става 1. овог члана нарочито није дозвољено омаловажавати одређену вероисповест, цркву или верску заједницу или злоупотребљавати верска уверења припадника одређене вероисповести.

Означавање цркве или верске заједнице

Члан 36.

Верски програмским садржајем, у смислу овог правилника, сматра се програмски садржај који је према својој природи и садржају намењен изношењу верских уверења, правила понашања, обичаја одређене цркве, верске заједнице, конфесионалне заједнице или друге верске организације (у даљем тексту: цркве и верске заједнице) или извештавању о актуелним појавама и догађајима у вези са одређеном црквом или верском заједницом, а у циљу верског информисања или образовања, очувања, неговања, развијања или унапређења верске културе и традиције.

На почетку верског програмског садржаја мора бити јасно означено на коју цркву или верску заједницу се он односи.

Ако је програм пружаоца медијске услуге у целости посвећен садржајима који се односе на одређену цркву или верску заједницу (специјализована медијска услуга), то се мора јасно означити на почетку и на крају програма и најмање једном у току два сата трајања програма.

Поштовање одлуке о забрани верске заједнице

Члан 37.

Пружалац медијске услуге не може емитовати верски програмски садржај посвећен верској заједници која је забрањена у складу са одредбом члана 44. став 3. Устава Републике Србије.

Забрана позивања на промену верских уверења

Члан 38.

Забрањено је корисника медијске услуге позивати да промени своја верска уверења или приступи одређеној цркви или верској заједници.

У смислу става 1. овог члана, нарочито није дозвољено обећавати одређене погодности (нпр. новац, посао, стипендија, путовање и сл.) уз услов да корисник медијске услуге приступи одређеној цркви или верској заједници.

Забрана злоупотребе лаковерности

Члан 39.

Корисник медијске услуге се не може у верском програмском садржају уверавати да ће услед дејства натприродних сила наступити по њега неповољан догађај (нпр. губитак посла, болест), ако не промени своја верска уверења или не приступи одређеној цркви или верској заједници.

VII. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Престанак важења прописа

Члан 40.

Ступањем на снагу овог правилника престају да важе одредбе одељка 1, 2, 4. тачка 3), 5, 6, 7, 9, 10. и 11. Опште обавезујућег упутства о понашању емитера (Кодекс понашања емитера) – („Службени гласник РС“ бр. 63/07, 60/14).

Ступање на снагу

Члан 41.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број:

У Београду, 00.00.0000. године

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

Горан Карацић

О б р а з л о ж е њ е

1. Правни основ за доношење Правилника

Правни основ за доношење Правилника о заштити људских права у области пружања медијских услуга (у даљем тексту: Правилник или Нацрт правилника) садржан је у одредби члана 60. Закона о електронским медијима („Службени гласник РС“ бр. 83/14), која предвиђа да Регулатор доноси општа подзаконска акта којима се утврђују ближа правила за извршавање обавеза утврђених чл. 47 – 59. овог закона.

2. Разлози за доношење Правилника

Дана 13. августа 2014. године ступио је на снагу Закон о електронским медијима (у даљем тексту: Закон), који у члану 50. прописује обавезе пружалаца медијских услуга да поштују људска права, као и да се Регулаторно тело за електронске медије стара о поштовању тих права. Тако, одредбом члана 50. став 1. Закона предвиђено је да се медијска услуга пружа на начин којим се поштују људска права а нарочито достојанство личности, док је ставом 2. тог члана предвиђено да се Регулатор стара да се у свим програмским садржајима поштује достојанство личности и људска права, а нарочито се стара да се не приказује понижавајуће поступање и сцене насиља и мучења, осим ако за то постоји програмско и уметничко оправдање. Дакле, цитиране одредбе Закона на уопштен начин утврђују обавезу поштовања људских права, не наводећи при том која су то конкретно људска права у питању и на који начин је неопходно обезбедити њихово поштовање имајући у виду специфичне карактеристике медијских услуга и, самим тим, могућности специфичног кршења људских права посредством тих услуга. Изузетак је направљен једино у погледу достојанства личности, које је изричито наведено, при чему су наведени само поједини облици повреде достојанства личности, у смислу забране неоправданог емитовања одређених садржаја којима се достојанство повређује.

Сходно наведеном, цитиране одредбе Закона потребно је ближе разрадити подзаконским актом, како би се јасније и потпуније уредиле обавезе пружалаца медијских услуга у погледу поштовања достојанства личности и других људских права. При том, неопходно је поћи од људских права која су зајемчена Уставом Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 98/06) и потврђеним међународним актима који уређују област људских права, с тим што пружањем медијске услуге није могуће повредити сва људска права већ само нека, имајући у виду њене специфичне карактеристике. Стога је Нацртом правилника утврђена општа обавеза поштовања људских права корисника медијских услуга, учесника у програму или лица на које се односи објављена информација, зајемчених Уставом и потврђеним међународним актима, да би затим биле ближе разрађене следеће обавезе пружалаца медијских услуга: а) обавеза поштовања права на истинито, потпуно и благовремено информисање, зајемченог чланом 51. став 1. Устава РС; б) обавеза поштовања достојанства и слободног развоја личности, зајемченог чланом 23. Устава РС; в) обавеза поштовања права на приватност, зајемченог чланом 23. Устава РС и чланом 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода; г) обавеза поштовања претпоставке невиности и права на правично суђење, који су зајемчени чл. 32. и 34. став 3.

Устава РС; д) обавеза поштовања слободе мисли, савести и вероисповести, која је зајемчена чланом 43. Устава РС.

Став 3. члана 50. Закона, којим се уређује заштита права малолетника, ближе је разрађен Правилником о заштити права малолетника у области пружања медијских услуга („Службени гласник РС“ бр. 25/15), те је стога изостала потреба да се та одредба ближе разрађује Правилником, иако је реч о одредби која се исто тако односи на заштиту људских права.

Имајући у виду наведено, Нацртом правилника се утврђују ближа правила за извршавање обавеза пружалаца медијских услуга у вези са поштовањем достојанства личности и других људских права ради постизања следећих циљева:

- 1) ближе одређење опште обавезе поштовања људских права;
- 2) ближе уређење обавезе истинитог, потпуног и благовременог информисања;
- 3) ближе уређење обавезе поштовања достојанства личности;
- 4) ближе уређење обавезе поштовања права на приватност;
- 5) ближе уређење обавезе поштовања претпоставке невиности и права на правично суђење;
- 6) ближе уређење обавезе поштовања слободе мисли, савести и вероисповести.

3. Објашњење основних правних института и појединачних решења

Нацрт правилника има 41 члан који су груписани у седам глава.

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

(Чл. 1. и 2.)

Одредбом члана 1. Нацрта правилника утврђен је предмет правилника, док је чланом 2. на општи начин предвиђена обавеза поштовања људских права корисника медијских услуга, учесника у програму или лица на које се односи објављена информација, зајемчених Уставом РС и потврђеним међународним актима.

II. ПРАВО НА ИСТИНИТО, ПОТПУНО И БЛАГОВРЕМЕНО ИНФОРМИСАЊЕ

(Чл. 3 – 19)

Одредбама чл. 3 – 19. Нацрта правилника ближе се уређује општа обавеза пружалаца медијских услуга у вези са поштовањем права на истинито, потпуно или благовремено информисање, потом се ближе уређују и обавезе пружалаца медијских услуга у погледу: истинитости и потпуности информисања, благовремености информисања, објективности информисања, поштовања правила друге стране, емитовања вести и програма актуелности, објављивање саопштења за јавност, непотврђених или незваничних информација, идентификације лица које учествује у програму, коришћења видео снимка или фотографије,

реконструкције догађаја, означавања поновљеног емитовања и снимка актуелног догађаја, информисања јавности посредством објављивања, резултата истраживања јавног мњења, информисања о националним, етнички, расним или верским сукобима, означавања припадности, оријентације или опредељења одређеног лица, информисања о трагичним догађајима и објављивања саопштења хитне природе.

III. ПОШТОВАЊЕ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

(Чл. 20 – 28.)

Одредбама чл. 20 – 28. Нацрта правилника ближе се уређује општа обавеза пружалаца медијских услуга у вези са поштовањем достојанства личности, потом се ближе уређују и обавезе пружалаца медијских услуга у погледу: забране објављивања програмских садржаја којима се повређује људско достојанство, поштовања достојанства личности учесника у програму, опште забрана злоупотребе лаковерности, забране злоупотребе лаковерности у вези са програмским садржајима који се односе на паранормалне појаве, забране злоупотребе лаковерности у вези са посебно тарифираним услугама, поштовања достојанства личности лица на које се односи објављена информација, права на аутентичност и забране говора мржње.

IV. ПРАВО НА ПРИВАТНОСТ

(Члан 29.)

Одредбом члана 29. Нацрта правилника ближе се уређују обавезе пружалаца медијских услуга у погледу услова који су неопходни да буду испуњени приликом објављивања информација из приватног живота, личног записа, записа лика и записа гласа, односно у вези са условима за објављивање таквих података и дозвољеним ограничавањем права на приватност.

V. ПРЕТПОСТАВКА НЕВИНОСТИ И ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

(Чл. 30 – 34.)

Одредбама чл. 30 – 34. Нацрта правилника ближе се уређују обавезе пружалаца медијских услуга у погледу поштовања претпоставке невиности, очувања ауторитета и непристрасности суда, издвојених записника, означавања учесника у поступку, као и примена одредаба на информисање о другим казним делима и поступцима.

VI. СЛОБОДА МИСЛИ, САВЕСТИ И ВЕРОИСПОВЕСТИ

(Чл. 35 – 39.)

Одредбама чл. 35 – 39. Нацрта правилника ближе се уређују обавезе пружалаца медијских услуга у погледу поштовања равноправности цркава и верских заједница, означавања цркве или верске заједнице, поштовања одлуке о забрани верске заједнице, забране позивања на промену верских уверења и забране злоупотребе лаковерности.

VII. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

(Чл. 40. и 41.)

Одредаба чл. 40. и 41. Нацрта правилника уређују се престанак важења другог прописа и ступање на снагу Правилника.

4. Средства потребна за примену Правилника

За примену Правилника није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије, имајући у виду да се рад Регулатора финансира из накнада коју плаћају пружаоци медијске услуге непосредно на рачун Регулатора.